

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14— „
Pe 3 luni . . . 7— „
Pe o lună . . . 2-40 „

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA.
Strada Zrinyi Nrul 1/a:

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fl.

Manuscrisurile nu se î-
napoiază.

„Nimic nu este mai greu pentru publicul cetitor al unui ziar, scris șiret și echivoc ca „Tribuna”, decât să descopere tendințele adevărate, pe cari le servește un astfel de ziar. Căci cetitorul de gazete, fugind cu ochii repede peste foile tipărite, numai rar observă înțelesul ascuns al cutărei fraze incurcate din coloana din urmă, care stă în contradicție logică cu premisele lansate într-o frază sforăitoare din coloana primă.

Dr. Alex. Vaida.

„...Și în orice ramură a științei sau a progresului omenesc în genere, individualitățile mari sunt mult mai complexe, decât să-și poată realiza toate aspirațiile după o singură formulă și cu un restrâns număr de principii“.

„...Iar, dimpotrivă, oamenii monocorzi, cari își creiază dintru început o platformă a vieții, de pe care nimic nu-i poate abate; visătorii îndârjiți, cari se închid înaintea oricărei invențiuni, se aseamănă unor mașine cu țâcănell exacte, a căror funcțiune înceată este desigur ireproșabilă, dar care întârzie și rămâne mult în urmă, în concursul forțelor moderne“.

„Omul politic desigur își schimbă sistemele, tactice mai ales, după cum îl cer interesele și după cum îl permit împrejurările de a-și duce la îndeplinire câteva idei fundamentale. Și când aceste schimbări, în aparență probe de inconsecvențe, devin necesare și se fac astfel cu deplină convingere și cu o logică fatală a evenimentelor, nimeni nu are de ce să se mire“.

„Să lămurim deci. Noi ca oricine altul, care are o intenție dreaptă în chestiuni politice nu suntem pentru formule stereotipe.

Viața publică se găsește pururea în fluctuațiune, încât despre principii și tactici, tăiate în bronz, este greu a vorbi. Și nici nu credem că drepturile sunt imprescriptibile. Aspirațiile noastre pot să crească, sau să se coboare, după epoce și caracterul lor“.

„Tribuna zilelor noastre“
nr. 190 din 5/8 sept. 1910.

Intransigența trădătorilor

Articolul „Consequență în materie politică”, reprodus după nr. 190 din 5/18 septembrie 1910 al „Tribunei zilelor noastre” și din care diferite părți vor figura în fruntea ziarului nostru ca o biciuire sângeroasă a obrazului nerușinat al aceluia, care, făcând apologia trădării, nu se sfiește totuși a se revendica — cu o supremă sfidare a opiniei românești cinstite — ca grup al intransigenței naționale, este unul din cele mai perfide documente din câte au figurat vreodată în literatura politică a unui neam.

Niciodată o conștiință chinuită de mișelie și de teama celorce va spune publicul al cărui suflet voia al ispiti, nu a întrebuițat mai multă artă, mai multă rafinare, mai multă perfidie în a acoperi o infamie, sub o haină mai ademenitoare.

Niciodată condei mai lipsit de scrupule, nu a apărut cu mai mult machiavelism, o cauză atât de murdară.

Căci ce vrea mizerabilul de sub a cărui țeastă a țâșnit articolul: „Consequența în materie politică”? Ce intransigență națională apără? Ce dorințe „pentru o mai intensă luptă națională” predică?

Privim înmărmuriți la atâtea schimbări vertiginoase de convingeri și caractere, la atâtea contradicții stridente în viața publică a oamenilor de seamă... rămânem surprinși în fața acestor bizare salturi și zig-zaguri a brmelor lăsate. Și totuși, dându-ți bine seama, nu poate fi nimic mai adânc omenesc decât acest fenomen. Căci omul e ca orice celulă organică; el simte, vibrează, se schimbă și se

primenește, fiind și el supus procesului de eternă prefacere. Ce voieți? Stâncă de granit, că e stâncă, și totuși, în curs de veacuri se prefacă, sau se prevale și-și schimbă înfățișarea; dar omul supus clipei ce trece și patimei ce se sfarmă?!

„Am putea să fim mai cutezători și să zicem că procesul acesta de continuă evoluție se simte îndeosebi în reprezentanții cei mai aleși ai omenirii. Firile cele mai subtile, nervii cei mai impresionabili, mințile cele mai cuprinzătoare sunt în fierberea cea mai constantă și expuse la cele mai multe schimbări.

Cine cunoaște de pildă arta, știe bine prin câte metamorfozări nu trebuie să treacă un suflet de artist, până a-și fixa definitiv credințele estetice. Cine a răsfoit prin istoria politică a unei țări, știe prin câte îndoieli și cotituri trec bărbații de stat, până a reuși să-și impună voința. Și în orice ramură a științei, sau a progresului omenesc în genere, individualitățile cele mari sunt mult mai complexe, decât să-și poată realiza toate aspirațiile după o singură formulă și cu un restrâns număr de principii“.

Ce au de a face vicizitudinile ființei omenesci, ezitățile unui artist până ași fixa definitiv credințele sale estetice, zigzagurile unui politician care urmărește realizarea unei ambiții personale, cu necesitățile de conservare ale ființei naționale a neamului nostru?

Noi, toți aceia dintre noi, care nu credem că ideea de neam este un cuvânt deșert, toți aceia dintre noi, al cărui suflet mai este capabil încă de însuflețire și de

Din literaturi străine

COPILUL*)

(Schită de Roberts)

Trad. de H. P. P.

Când am intrat, după o călătorie comercială, în odaia nevastei mele, am găsit-o în genunchi în fața unui scaun, pe care sta un băiețuș cu niște ochi rotunzi, mari de tot, mirați. Ea se ridică, înaintă spre mine foșnind cu haina și îmi pofti bun-sosit, un bun sosit cu nimic mai călduros sau mai apăsător decât obișnuiam noi în vremea aceea.

— „Iată-l!”, îmi zise ea, arătându-mi cu mâna copilul.

— „Cum?” întrebai eu.

Ea stetea iarăși ghemuită înaintea micuțului, ținea în nemijlocita apropiere a ochilor lui un biscuit și-mi spuse în pripă, întoarsă numai de jumătate spre mine:

— „Ei, știi tu prea bine! Am cetit despre el alaltăieri în jurnal. Nu-i draguț?”

Abea atunci mi-am adus aminte, că nevasta mi-a întins înainte cu câteva seri un jurnal, aducându-mi-l în cercul luminat al lămpii și că mi-a spus, arătând cu degetul arătător un anunț:

— „Uite, citește!”

Era cunoscuta rugare adresată „inimelor no-

*) Premiata la un concurs de schițe, între 753 de lucrări.

bile”, un strigăt de disperare a unei inimi, care sângerează: o mamă, care-și oferă copilul oamenilor cu dare de mână.

— „Ce zici? De l-am adopta?!” mă întrebă ea.

I-am înapoiat foaia, dând ușor din umeri.

— „Marto! Ce să însemneze asta?” am strigat acum și glasul-mi tremura de nemulțumire. „Zău, ai fost în stare...?”

— „Da, cum vezi! De altfel e al meu! Cu biata mamă nenorocită m-am înțeles în privința paralelor. A mai trebuit să jur că am să-l îngrijesc bine. Da, o să o ducă bine aici!”

Luă căpsorul copilului, cu păr cărlionțat brun-deschis, fin ca mătasa, și îl legănă, mângându-l între mâinile ei:

„Nu-i așa, micuțule? Ai să o duci bine la noi!”

În fața mică, fină, puțintel bolnăvicioasă a copilului, nu se mișcă nici o fibră, numai din gurița lui în formă de inimioară ieși un suspin de copil, așa cum sunt suspinurile astea de copii, misterios de grele.

Am abandonat orice obiecțiune serioasă; n'am fost obicinuiți noi, amândoi, de ani de zile să lucrăm unul lângă celalalt, independent? Căsnicia noastră nu era fericită, nu, nu era nici decât fericită, cu toate că — nu ne luaserăm din iubire.

Legătura noastră a fost făcută neguțătoarește, în mijlocul borboroselilor fără de sfârșit al cifrelor, la afacerile de bursă. Ea și-a smuls inima de lângă altă inimă, în inima mea ardea în spuză încă o

patimă potolită — cifrele au fost mai puternice însă, iar noi am voit să fim copii ascultători. La început ne-am făcut reciproc câte o imputare mută, urmară mai apoi zilele triste ale unui război declarat, până ce ne-am mulțumit din spirit de oportunitate cu o pace spălăcită, plină de curtenie.

De sigur, era bună, era stăpână peste o deșteptăciune scripitore, alții o ridicau chiar până pe treapta unui „inger intrupat” — eu însă? Ei, cred că n'am fost tocmai ciurma-ciumelor. Analiza arăta cele mai frumoase culori ale curcubeului, și totuși, lipsea soarele. — Trăiam de șase ani împreună și n'aveam copii. Poate că, dacă ne-ar fi cinstit propria cerească...

Va să zică copilul era proprietatea ei! Cum am auzit mai târziu, a plătit mamei copilului 1500 de fiorini, vânzarea unei giuvaericeale, vândute pe sub ascuns, în toată graba.

— „De ce nu mi-ai spus nimic?” am izbucnit eu.

— „Fiindcă ar fi fost prea târziu până te-ai fi înapoiat tu — și eu voiam să-l am numai pentru mine!”, îmi zise ea încăpăținată.

Caii mei, cănelo meu, canarinele ei, peștișorii de aur ai ei! Bine, haide, fie! Dar ca să aibă și copilul ei, iarăși, ea singură, asta era tot prea mult! Gândul acesta m'a torturat o zi, două. În ziua a treia, când plecase ea cu trăsura, ceru intrare la mine o femeie îmbrobodită la cap. Mama „copilului ei”. Se țări ca o umbră prin deschizătura ușii și îmi dădu să înțeleg printr'un miorlăit ușor, de jumătate înecat, că vrea să-și mai

al său este doară crearea ordinii electorale după cadastrul național.

În Moravia dânsul e succesorul baronului Heinold, chemat de contele Stürgeh la resortul internelor ca ministru.

Criză în februarie. Ziarul „Die Zeit”, ocupându-se într-un articol mai lung cu amânarea debaterilor reformei militare, scrie între altele următoarele:

Contele Khuen nu poate rămânea mult timp în fruntea afacerilor de stat. Starea lui sanitară zdruncinată pe de o parte și neînțelegerile din sânul partidului guvernamental dar mai vărtos soarta reformei militare pe de alta, îi vor face imposibilă rămânerea mai departe în fruntea guvernului. Cu soarta reformei militare se va decide totodată și soarta cabinetului Khuen și fiindcă perspectivele numitei reforme nu sunt deloc favorabile, Khuen va trebui să plece.

Se prevede că îndată cu reluarea debaterilor va reîncepe și obstrucția și încă cu o violență și mai mare decum era înainte de încheierea pactului între guvern și opoziție. În felul acesta e neîndoios că se va crea o nouă situație, iar noua situație, foarte natural, va reclama un alt guvern cu program nou. Evenimentele triste din parlamentul ungar ne conving tot mai mult că soarta reformei militare e mult mai îndolnică azi decât cum era înainte de asta cu 6 luni.

Atrocitățile din Croația în camera ungară. În ședința de sâmbătă a camerei ungare a interpelat Batthyányi T. pe ministrul președinte pentru terorismul și atrocitățile săvârșite de banul Tomașici și de organele administrative cu ocazia alegerilor din Croația. Multe adevăruri a spus Batthyányi cu prilejul acesta, dar durere, aceleași adevăruri le-a putut constata hărbosul conte și altădată, de exemplu în 1906, când erau prietenii lui la cârmă, dar atunci nu avea urechi pentru aceleași adevăruri triste și nici cuvinte nu găsea pentru înfierarea barbarismelor dela Dobra, Šomcuta... nu, că atunci era vorba de prietenii săi proprii și de patriotica administrație ungurească de o parte, iar de altă parte de sălbăticiii valahi, slovaci și sârbi, azi însă de urgisitul Khuen, care într-o bună zi i-a alungat pe iubii prieteni dela oala cu carne și pentru câștigarea și păstrarea acesteia nici Khuen nu alege mijloacele.

E caracteristic răspunsul premierului la interpelela lui Batthyányi. Fiecare cuvânt, fiecare accent al lui Khuen îi trada ciuda și indignarea că patriotul Batthyányi nu vrea să înțeleagă primejdia ce rezultă pentru „patrie” în urma căderii patriotului Tomașici. Înțelegea bine Batthyányi și în locul lui Khuen de sigur nu-l apuca nici pe el dragoste și compătimire față de „frații croați”, că- rora li-se impun cu dea-sila regimurile și deputații spre scandalizarea Europei întregi, vorba lui Lovász M., alt patriot, liberal și el de rândul acesta și anteluptător al libertății alegerilor.

Pentru a ilustra primejdia, ce amenință patria, fixăm aici următoarele cuvinte rostite de premierul Khuen în ședința de sâmbătă:

„La alegerile actuale a umblat și Scotus Viator prin Croația și însemnați-vă bine, s'a bucurat de învingerea opoziției. Judece camera ce înțeles are bucuria lui Scotus Viator”.

Din cameră. În ședința de azi a camerei ministrul de finanțe Lukács a înaintat un proiect, prin care cere indemnizare pe termen de o lună. Azi după amiază s'a tratat chestiunea aceasta în comisia financiară, despre a cărei decizii nu avem încă nici un raport. E verosimil că încă joi se va rezolva definitiv afacerea indemnizării în cameră, așa că în cazul acesta vineri se vor începe deja vacanțele Crăciunului. Miercuri se va face alegerea delegaților în cameră, iar joi în senat. În privința aceasta ministrul președinte a depus însă azi pe biroul camerei rescriptul respectiv.

În ședința de azi a vorbit întâiu Al. Giesswein despre autonomia bisericii catolice, apoi Bakó J. cerând urcarea salariilor învățătoresți și acordarea de noi beneficii pe seama învățătorimii.

Disciplina de partid

De: **Aurel C. Popovici**

I.

În state guvernate în mod despotice, viața politică n'o cunosc decât o mână de oameni. Și dintre aceia, cei mai mulți o cunosc rău. Căci n'au de unde, n'au cum s'o cunoască din dată ce în Stat lipsește libertatea indispensabilă pentru constituirea partidelor, pentru discuțiunea ideilor de guvernământ, pentru propagarea doctrinelor politice. Cetățenii nu pot înțelege și nu pot pătrunde jocul dinamic dintre idei și pasiuni dacă în patria lor lipsesc curente de idei, lipsesc credințe generale, lipsesc putința pentru ele de a se porni, de a se afirma, de a interesa în permanență opiniunea publică. În asemenea țări, mulți din publicul care mai cetește ziare, nu au și nu pot avea vr'o idee limpede despre rostul și psihologia partidelor. Ce comparație poate fi oare între priceperea politică d. e. a Sârbilor din Ungaria și a Irlandezilor din Anglita? Cu toate că Sârbii noștri stau economicește mult mai bine decât Irlandezii și chiar și sub raportul intelectual nu le sunt inferiori. Dar irlandezii trăesc într'o țară cu viață politică desvoltată la care de mai multă vreme și ei înșiși pot lua o parte activă. Evident dar că Irlandezii știu prețui valoarea imensă a disciplinei de partid și că Sârbii nici ideie nu au de ea.

De aceea, cei dintâi au făcut dela 1860 încoaci progrese foarte mari și guvernul actual e nevoit să prezinte parlamentului un nou proiect pentru acordarea autonomiei irlandeze, iar bieții noștri sârbi au ajuns să fie azi neasemănat mai slabi decât prin 1867. Firește: Irlandezii au avut și și-au conservat un singur partid mare și puternic, iar sârbii noștri și-au tot criticat partidul, și l-au tot discreditat până ce l-au rupt în două, până ce l-au fracționat și l-au paralizat cu desăvârșire. Irlandezii aveau și au câțiva fruntași pe cari i-au respectat și îi respectă cu un fel de adevărată evlavie și la orice trebuință fac cu toții zid de granit împrejurul lor. Și sârbii au avut câțiva conducători cumiți și de caracter. Dar ce folos dacă toate secăturile pretențioase isbuteau să-i hărțuiască și să-i batjocorească nevătămate, dacă literați pretențioși și în politică stupizi îi discredită, dacă vanitatea bolnavă a tuturor nulităților a biruit în cele din urmă înțelepciunea și caracterul leal al celor mai destoinici oameni politici ai lor? Dela Miletici și Polit până la Jașa Tomici și ceilalți fanfaroni — ce distanță, ce cădere, ce istorie tragică!

În țări constituționale, un partid reprezentă o proprie concepțiune a vieții de stat sau politice, a vieții religioase și morale. Cu literatura propriu zisă, cu „beletristica” nici un partid pe fața pământului nu se ocupă. Și, în orice țară cultă, un om care ar îndrăzni să amestece în chestiile de partid chestiuni de poezii și povești, de gramatică și indeletniciri de stil, cu un cuvânt de literatură, — ar fi considerat sau un imbecil sau un smintit.

De aceea, în țările clasice liberale chiar întreg învățământul public a fost lăsat și este lăsat la inițiativa particulară, iar acolo

unde există ministere de instrucție publică nici un singur partid nu se preocupă decât de liniile mari ale instrucțiunii școlare, de obligativitatea sau libertatea pentru părinți de a-și trimite copiii la școală, de înființarea de școli, de numirea și retribuirierea corpului profesoral etc.

În cadrul său eminent politic, partidul trebuie să-și fixeze toată atenția sa asupra politicii guvernului în raport cu principiile de cari acel partid este pătruns, pe cari ține să le realizeze fie direct, fie indirect dar firește mai ales direct: prin guvernare proprie, independentă sau, dacă nu se poate altfel, în coaliție onorabilă cu alte partide. Scopul principal al unui partid fiind putința pentru acesta ca el, și nu alții, să guverneze țara, — prima și cea mai esențială datorie a lui este să fie cât se poate de numeros, cât se poate de strâns unit, cu un ascendent cât se poate mai mare față de celelalte partide. Mai ales în opoziție, un partid nu are și nu poate avea o mai importantă preocupare decât *continua lui creștere și întărire, cu un cuvânt concentrarea din ce în ce mai mult a unei puteri de acțiune cât mai mare față de guvern și față de alte partide.*

Turcia e în pericol. Guvernul otoman se uită plin de grijă în jurul său și peste hotare. Se vede înconjurat de forțe redutabile, cari amenință însuș organismul imperiului. Războiul din Tripolitania e o grea povară pentru dânsul și tot mai mult scade speranța că desnodământul său va fi, nu o isbândă, ci o satisfacție morală pentru Turcia.

Rezistența turco-arabă, neputând fi alimentată, scade mereu. Prelungirea ei e foarte costisitoare pentru Italia, dar nu va aduce Turciei nici o compensație reală. Rusia se pregătește să opereze una din cele mai însemnate cuceriri diplomatice: deschiderea Dardanelor pentru flota sa de război. Turcia nu-și poate face nici o iluzie în privința aceasta. Ea a suferit un prim asalt cu succes, dar al doilea o va încovoia, căci nici Franța, nici Anglia și nici chiar Germania nu mai sunt inclinate să se opună unei revizuirii a chestiei strâmtoarelor.

Între hotarele țării, trei probleme deopotrivă de primejdioase se ridică în fața regimului tânăr-turc: chestia macedoneană, chestia cretană, chestia albaneză.

În Macedonia a reînceput mișcarea teroristă a bandelor. Comitetul revoluționar și-a dat avertizmentul: dacă guvernul nu-și schimbă atitudinea față de naționalități, lupta neîmpăcată contra regimului e deschisă.

Guvernul răspunde cu starea de asediu, dar el însuși consideră acest mijloc ca un paliativ. În fond, el nu e prea vinovat de conduita arbitrară și sălbatică a funcționarilor regimului contra naționalităților.

Cretanii declară că sânt sătui de promisiuni și că socot că a venit momentul să forțeze puterile protectoare ale Cretei și întreaga Europă ca să recunoască anexarea insulei la Grecia. Ei și-au trimis deputații ca să ia parte la ședințele parlamentului din Atena. Dacă aceștia își ating scopul, chestia Cretei va cere o urgentă soluție și aneyoe ea va fi în favoarea Turciei.

În Albania, nemulțumirile sporesc zi cu zi. După răscoala din primăvară, li-se făgăduiseră despăgubiri și reforme. Nu li s'a făcut nimic și acum ei amenință cu o nouă mișcare revoluționară.

Prinsă între atâtea primejdii, Turcia începe să-și piardă capul. Fie că aceste agitații sunt sau nu rezultatul uneltirilor italiene sau austriace, cum se bănuiește, ea va trebui în curând să facă o sforțare uriașă pentru a reveni la starea normală, ori-cari ar fi sacrificiile ce ar costa-o. Și aceste sacrificii vor fi grele și adânc jignitoare.

Desavuarea ministrului de externe al Franței. Din Paris se anunță, că înaintea ședinței din zilele trecute, primul-ministru Caillaux a avut o convorbire între patru ochi cu De Selves, ministru de externe.

Rezultatul acestei convorbiri a fost, că ministrul de externe, răspunzând discursului contelui De Mun, a ocolit momentele primejdioase ale consfăturilor în chestia marocană, din Berlin. Efectul acestui discurs a fost foarte slab. Oratorul a fost întrerupt în continuu și aceste întreruperi l-au derutat în mod așa de grav, încât a uitat să dea citire documentelor pe cari le avea în portofoliu.

Cătră sfârșitul discursului, oratorul fu întrerupt cu strigăte de:

— *Jos dela tribună! Umilești Franța! Părăsește postul!*

Ministrul se intimidă așa de mult și deveni așa de palid, încât partizanii fură nevoiți să intervină, sfătuindu-l să-și termine scurt cuvântarea.

Tratativele franco-spaniole. Corespondentul din Madrid al ziarului „Le Temps” anunță, că Franța cere Spaniei toată zona spaniolă din sudul Marocului, și cedarea coloniei Rio de Ora care se află la granița de sud a acestei zone, care n'ar avea nici o valoare pentru Spania. Ziarele din Madrid au accentuat însă încă de acum câteva zile, că această zonă de sud are o mare importanță economică pentru Spania.

„Politische Korrespondenz” din Viena află că tratativele franco-spaniole iau o turnură foarte favorabilă. Se crede, că înțelegerea se va stabili înaintea Anului-nou.

Deputați crețani spre Grecia. Se știe că aleșii Creței nu vor nici mai mult nici mai puțin, decât să-și exercite mandatele lor în parlamentul Greciei. E foarte greu însă pentru deputații crețani să pătrundă în Grecia când puterile nu permit aceasta. Totuși acum când atât de ușor se poate ocupa un ripolis se poate împărți Persia etc., cu alte cuvinte sunt la ordinea zilei aventurile politice, de ce tocmai Grecia ar rămânea cuminte?

Și la dreptul vorbind, vrând-nevrând e cuminte. Și fiindcă e cuminte ea nu poate primi în parlamentul său pe deputații greci ai Creței. Cu toate măsurile luate de puteri, câțiva deputați crețani — de bună seamă neobservați... de autoritățile grecești — au pătruns în Grecia. După o știre din Paris o nouă încercare a deputaților crețani a fost zădărnicită. Un grup de 25 inbarcați pe vasul grecesc „Spetze”, ce mergea spre Pireu a fost oprit de cuirasatul francez „Chamer” a debarca în Grecia. Vaporul grecesc sub paza cuirasatului francez a intrat în golful Suda, unde e supravegheat de mai multe vase de război de ale puterilor. Intre consiliul puterilor protectoare și deputați au urmat lungi tratative fără însă să se ajungă la vre-un rezultat.

Deputații n'au voit să părăsească vasul cu destinația Pireu ci dimpotrivă au protestat contra insultei ce i-s'a adus drapelului grecesc. E probabil că deputaților — izolați fiind — nu peste mult foamea le va aduce dor de patrie și îi va face să capituleze.

Nouă formă de stat în China. Guvernul chinez se nizuște să găsească o modalitate pentru a împăca pe răsculați. Tratativele le conduce din partea guvernului legatul Tong, care dealtfel e unul dintre cei mai liberali bărbați de stat ai Chinei și în consecință simpatizează cu mișcarea revoluționarilor.

Proiectul guvernului pentru organizarea Chinei pe baze constituționale e cât se poate de liberal și tinde să facă cât mai multe concesii revoluționarilor. Conform acestui proiect noua formă de stat se va deosebi de cea veche în primul rând prin faptul, că se vor crea pe lângă instituțiile de până acum ale statului organe de control, chemate să supravegheze activitatea celor de mai nainte. Pe lângă domnitor, care în viitor va purta titlul de rege, se va crea un post al președintelui statului. Pe acesta îl va alege poporul pe un ciclu

de 4 ani, și va fi în același timp președinte al ambelor camere; va primi titlul de președinte al statelor unite chineze.

Constituția dă drepturi egale tuturor triburilor. Regele își pierde dreptul de până acum de a numi pe funcționarii statului. Alegerea și în parte numirea acestora se va regula prin legi speciale. Cei mai mulți bărbați de încredere ai revoluționarilor au primit deja condițiunile stabilite de încredințării guvernului: Tong și Juan-Sikai.

Incercări de deplasare

„Tribuna” crede, că poate deplasa din nou toată afacerea cu tradarea, ce a săvârșit-o și o săvârșește zi de zi prin spargerea partidului național român, aruncându-se din nou cu o furie nebună asupra mea.

Prilejul cel mai nou la furia „Tribunei” îl dă iar articolul: Contele Tisza István. „Tribuna” nici nu încearcă să se desvinovățească de sub acuza, că acest articol l-ar fi folosit stăpânii ei spre a-și urmări scopul de apropiere către contele Ștefan Tisza, ci nerăspunzând nimic la această acuză, toată afacerea o pune în cărca mea, care am scris acel articol în cea mai sinceră bunăcredință. Articolul nu conține nimic ce ar putea fi considerat ca o abandonare cât de neînsemnată a postulatelor noastre naționale. Pentru cuprinsul articolului din punct de vedere politic-național eu primesc toată răspunderea. Nici nu a fost excepționat vreodată însuși cuprinsul politic al acestui articol, ci s'a adus învinovățirea, că stăpânii „Tribunei” au folosit și acel articol spre încheierea legăturilor lor, pe cari le-au încheiat ei cu contele Ștefan Tisza deja la alegerea lui Iosif Goldiș de episcop.

Că acuza aceasta poate fi adevărată se constată și prin faptul, că și alegerea lui Iosif Goldiș, tribunistii, cum au mărturisit acum pe față în anul 1911, au săvârșit-o cu gândul de a pregăti guvernamentalizarea partidului național român, câtă vreme mie mi-au prezentat acea alegere ca mijloc pentru întărirea luptei politice naționale în diecesa Aradului, făcându-mă să și scriu după alegere în „Tribuna Poporului” o serie de articole în acest înțeles („Rostul intrigilor” nr. 109—113 din 1910). „Tribuna zilelor noastre” mă numește în anul 1911 „orb” și „șvab”, pentru că eu nu am știut în 1900 intențiunile adevărate ale stăpânilor ei.

Ori nimic în lumea aceasta nu este mai ușor, decât să duci în rătăcire asupra intențiunilor tale pe vre-un sincer amic de absolută bună credință. Stăpânii „Tribunei poporului” și stăpânii de azi ai „Tribunei”, după cum au mărturisit-o acum ulterior, au considerat alegerea episcopului Goldiș, ca un început al guvernamentalizării partidului național, ca în lumea mare deocamdată să prezinte această alegere ca o întărire a partidului național și în acest scop au exploatat buna mea credință, care după explicările date de părintele Mangra în chestia „Punctelor de orientare” ale d-lui Eugen Brote, aveam iarăși toată încrederea în oamnei aceștia.

Articolul „Contele Tisza István” încă l-am scris în cea mai perfectă bună credință.

Ca să spun însă întreg adevărul, trebuie să adaug, că și acest articol l-am scris în înțelesul unei consfățuirii, ce am avut

în această afacere cu părintele R. Ciorogariu, stăpânul de atunci al „Tribunei Poporului” și stăpânul de acum al „Tribunei” și cu răposatul Ioan Russu Șirianu, atunci șef-redactor la „Tribuna Poporului”.

A treia zi după publicarea articolului am primit dela părintele Mangra din Orade o scrisoare, în care mă felicită pe mine pentru articol, cu toate că eu nu-l avizaseram despre autorul articolului. Scrisoarea părintelui Mangra, în caz de lipsă, o pot publica. Traducerea ungurească a articolului s'a făcut la sfatul părintelui R. Ciorogariu.

Și că părintele R. Ciorogariu a fost stăpânul „Tribunei Poporului” o pot dovedi cu o scrisoare a răposatului I. Russu Șirianu, care într-o afacere referitoare la d. S. Bocu în 12 martie 1901 îmi scrie între altele: „Tu știi însă că eu nu sunt stăpân absolut nici peste redacție nici peste administrație, ci toate le rezolvăm în înțelegere cu Romul și Mangra”, „Romul” este părintele Ciorogariu, care susține deci un neadevăr, când zice că nu dânsul este deasupra „Tribunei”, ci „Tribuna” este deasupra dânsului, căci după cum părintele Ciorogariu era stăpânul „Tribunei Poporului” în 1901, fără de care la acel ziar nimic nu se putea face, tot asemenea stăpân este d-sa și astăzi peste „Tribuna zilelor noastre”.

Și dupăcum domnii aceștia în 1900 aveau interes, ca colaboratorii externi și de bună credință ai ziarului de atunci să scrie articole ca „Rostul intrigilor” și „Contele Ștefan Tisza”, aceiași domni și stăpâni ai „Tribunei zilelor noastre” au interes ca colaboratorii de azi ai „Tribunei” să scrie articoli intransigenți de „primenire”, al căror adevărat scop însă pentru stăpânii „Tribunei” nu este „primenirea”, cum cred poate unii dintre colaboratorii de bună credință, ci este spargerea partidului național român, pe care s'au convins, că fiindând și încheșat fiind nu-l pot guvernamentaliza.

N'au deci nevoie nici d. dr. Valeriu Branisce, nici d. dr. Alex. Vaida-Voevod să retragă cât de puțin din acuzele ridicate în contra stăpânilor „Tribunei” pentru chipul, cum s'au folosit dânsii de articolul meu „Tisza István” și nimeni n'are nevoie să facă vr'o amendă onorabilă față de „Tribuna” ori stăpânii ei, întocmai dupăcum nimeni n'are să creadă astăzi, că articoli de primenire din „Tribuna zilelor noastre”, chiar de-ar fi scriși cu cea mai absolută bunăcredință de autorii lor, nu sunt folosiți de stăpânii „Tribunei” pentru spargerea partidului național, adevăratul, dar deocamdată nemărturisitul lor scop final.

Cred și eu că stăpânii „Tribunei Poporului”, stăpânii de azi ai „Tribunei” au folosit articolul meu „Tisza István” în scopurile lor mârșave și antinaționale. Aceasta este acuza, care li-s'a adus, acestei acuze i-s'a dat loc în coloanele ziarului „Românul”. La această acuză au deci d-lor să răspundă. Nu pot învinovăți pe d. I. U. Soricu și nici pe mulți alți colaboratori ai „Tribunei zilelor noastre”, că ar intenționa spargerea partidului național, dar învinovățesc pe stăpânii „Tribunei”, că scrisesele acestor colaboratori le solicită și le folosesc dânsii pentru scopul lor infernal.

Inc'odată: Qui bene distinxit, bene docet.

Vasile Goldiș.

Apelul

marelui naționalist intransigent **Octavian Goga**, șefprimenitor și îndrumător al „Tribunei zilelor lui Mangra“, președintele sindicatului presei române, fiind vicepreședinte **Seyer Bocu** și secretar **Iosif Scheopul**, către alegătorii unguri din cercul Chișineului.

S Z Ó Z A T a kisjenői kerület választóihoz.

Polgártársak!

A kisjenői kerület választópolgárai június hó 1-én az elvek nagy harcát vívták meg.

Az egyik részen a legsötétebb reakció, az osztály-uralom fenntartásának elvakult hívei, a csendőrszurony és a legpiszkosabb pénz, szóval a mételey vívta harcát a másik oldalon uralkodó tiszta és szent meggyőződéssel és félelmet nem ismerő lelkesedéssel.

Tudjuk valamennyien, hogy a nagy harc az

általános, egyenlő, titkos, községenkinti választójogért

folyt és folyik, melynek megvalósítását a kormány, de különösen a Tisza-csoport, melyhez gróf Wenckheim László is tartozik, minden áron meg akarja akadályozni.

Az ellenpárt **czélya csengő arannyal megakadályozni a nemzetnek öntudatra való ébredését**, czélja, hogy bennünket továbbra is a legsötétebb rabszolgaságban tartson, czélja az anyagi és szellemi jobbágy-ság megteremtése és fenntartása.

Önökhöz szólok magyar választópolgárok! Önökhöz, kiket az egész választási harc alatt szóval és tettel arra buzdítottam, hogy tömörüljenek Dr. Lázár Zoárd képviselőjelölt úr személye körül, ki zászlajára írta egy művelt állam összes kellekeit és első sorban azt, ami a jövőbeni boldogulásnak első és legfőbb kelleke, az

általános, egyenlő, titkos, községenkinti választójogot!

A sötét reakció összes hatalmi eszközeivel és százezer koronájával sem tudott összehozni többet 1007, részben parancsra szavazó hivatalnokot és részben barom módjára megvásárolt öntudatlan szavazót.

Az elvekért meggyőződésből és fenkölt lelkesedésből harcoló két testvér-tábor összesen 1214 szavazóból állott, világos tehát, hogy az igazság, felvilágosultság a kisjenői kerületben már mély gyökeret vert, amelyeket kitépnie az ellenpártnak még milliók árán sem fog sikerülni.

Tegyünk félre minden nemzetiségi, faji és vallási torzalkodást és előítéletet és értsük meg végre, hogy román a magyarnak és magyar a románnak e hazában nem ellensége, lássák be, hogy egy és ugyanazon terhek alatt nyögünk és a járomtól megkérgezett nyakunk ugyanazon igát húzza!

Nyissuk ki szemünket és látni fogjuk, hogy mi egymásnak nem ellenségei kell, hogy legyünk, hanem testvérei és harcos társai, lássuk be végre, hogy nekünk közös ellenségünk van és pedig az a fekete had, az a pár Tisza-párti grófocskák és csatlósai, akik bennünk egy tömeget látnak, amely csak arra jó hogy pénzt és vért áldozzunk a hazáért, de az emberi nagy jogok szent berkeiből minden piszkos eszközzel ki akarnak rekeszteni.

Mi számos kerületben a sajtóval és szavazóinkkal segítségére siettünk a Jüsth-pártnak, fogadják el Önök is az általunk nyújtott testvéri jobbot, amelyet nem csak most, hanem az egész választási harc alatt nyújtottunk és egyesült erővel sorakozunk tömött sorokban a legszentebb és legmagasztosabb népjogok kiküzdésére.

Június 16-án,

a pótválasztás napján fog eldőlni, vajon a kisjenői kerület választópolgárai érdemesek-e egy jobb sorsra, avagy arra vannak kárhoztatva, hogy továbbra is jogfosztottan tévelyegjenek e földön, elvakítva csábító ígéretek és megfélemlítések által!

Fel tehát a küzdelemre!

Küzdjünk végső erőmegfeszítéssel

az általános, egyenlő, titkos, községenkinti választójogért; a fokozatos adórendszer behozataláért;

a létminimumért, vagyis, hogy adómentes legyen egy olyan vagyon, mely feltétlenül szükséges egy család fentartására

és a két éves katonai szolgálatért.

Ha összetartunk a poklok kapui sem fognak biztos győzelmünkben megakadályozhatni.

Testvéri szeretettel

Goga Oktávián
képviselőjelölt.

Biraucz Döme könyvnyomdája, Budapest.

Tăcere!

In „Tribuna“ de Duminecă, deși a fost vreme, nu s'a răspuns nimic la infamia publicată în „Tribuna“ — tot a „zilelor noastre“ — dela 5.18 dec. 1910 și reproducă în „Românul“ de sâmbătă.

Teoreticianul primenirei și al mangrismului „intransigent“ se vedea că domiciliază aiurea, departe de Arad... Chestia e delicată — și redacția n'are curajul a vorbi în numele „valorii“ care, din exces de premenir, ea trecut dincolo de „intransigență“, făcând serioase incurcături „grupării“.

Acum oamenii cinstiți ca și naivii, cari s'au putut gândi că în politica noastră se poate admite o primenire prin vandalisme de stil debitate la adresa comitetului național de toți condotierii, se vor desmetici, credem, iar falsele „valori“ cari au fost trâmbitate prin vorbe late până ce ne-au plictisit, vor lua calea spre Oradea.

Așteptăm pe apolojistul inconsecvenței în politică.

Scrisoare din Cernăuți

Concertul armoniei la noi!

Cu sosirea iernii activitatea societăților culturale devine mai intensivă. Îndeosebi se îndeletnicesc societățile de cântare cu ținerea repetițiilor, voind să ne dea din când în când prilej să ascultăm cu suflet ridicat cântece românești. Vara localul turnor petecerilor, spectacolelor și distracțiilor iar iarna orașele sunt centrul altor mișcări.

Vineri în 8 dec. n. a dat societatea filarmo-nică „Armonia“, care de curând și a ales un nou comitet, un frumos concert cu concursul d-nei dr. Șesan, absolvent al conservatorului din Milan și München și al d-lui Șandru, absolvent al conservatorului din Viena.

La orele 8 și jumătate seara cortina se ridică și în față avem cântărețele „Armoniei“ în mândrul nostru costum național. Publicul ademenit de frumusețea portului și gingășia româncuțelor aplaudă frenetic. Urmează programa alcătuită din compoziții de Dima, Brediceanu, Porumbescu și arii populare de compatriotul nostru Para.

Atât corul, cât și soliștii și-au făcut pe deplin datoria, secerând în schimb aplauzele publicului asistent. Te simțai în altă lume, departe de neajunsurile acestei vieți. Uitat de politica hidoasă, sufletul plana în regiuni admirabile, din cari par'că n'ar fi voit să se mai întoarcă. Mă întorsei acasă înălțat sufletește și pe deplin satisfăcut. Numai un regret mi-se strecură fără voia mea în inimă. Era puțină răceală în sală.

Nu vedeam pe atâția, cari ar fi fost datori să facă act de prezență. Un concert e la noi un eveniment rar, și ar fi bine ca măcar atunci să nu stăm nepăsători acasă. Totdeauna să fie mai mulți auzitori, decât locuri, dar nu încă să fie locuri libere. Și mulțumită Domnului am ajuns să avem o inteligență destul de numeroasă, care să asigure reușita oricărei reprezentări. Sunt lucruri cari trebuie mai adeseori amintite.

După multă târguială și cumpănire a eșit la iveală și numărul locuitorilor Bucovinei. Ce ne privește pe noi românii putem fi mulțumiți, că am crescut în ultimul deceniu ca aproape 45 mii. Cea mai bună dovadă, că suntem statornici, tare și greu de asimilat. Am fost și suntem în stare să ținem pept cu îndărătnicie celor ce vor să ne facă cu orice preț pravoslavnicii ruși. Bunii noștri amici (rutenii) au crescut abia dela 297.798 la 305.101 cu tot importul din Galiția, care în anii din urmă a devenit un adevărat pericol. Dacă nu s'ar fi făcut statistica cu terorizarea deputațiilor comisarilor ruși și baionetele jandarmilor noi desigur că am fi ajuns o cifră cu mult mai mare.

Remâne de rezolvit încă o chestie. Factorii competenți românești și-au împlinit prin comunele mixte în mare parte misiunea lor. Au și reușit însă să-și poată vedea cu mândrie roadele muncii. Trebuie și pe viitor să ținem cu bărbăție la prestigiul național al Teriilor fagilor și ne vom păstra timp îndelungat pe aceste plaiuri scaldate cu sângele strămoșilor noștri.

Correspondent.

Sentința Curții de casație din Budapesta în chestia mandatului dela Vint

(c. s.) „Omul, care umblă să ucidă pe altul, și-a pierdut dreptul de a fi suferit în societatea omenească; așa și-a pierdut dreptul de a fi suferită între națiunile de pe pământ și națiunea care lucrează spre stingerea altora...; o națiune cuminte recunoaște drepturi și obligațiuni reciproce și nu provoacă pe altele, ca să se apere de ea, ca de o fiară sălbatică“.

Aceste cuvinte adevărate ale marelui Simion Bărnuțiu ne vin în minte, când ne gândim la cea mai recentă nedreptate ce s'a făcut poporului românesc din Ungaria și Transilvania în chestia mandatului dela Vintul-de-jos.

Sufletele amărâte ale românilor din cercul Vintului-de-jos au alergat cu toată încrederea cătră cel mai înalt for al dreptății, cătră Curtea de casație din Budapesta, cerând, ca acest for înalt să le facă dreptate în chestia mandatului de deputat, răpit prin fel și fel de fărâdelegi din mâinile alesului lor, din mâinile celui mai distins și iubit fiu al neamului românesc, d. dr. Iuliu Maniu.

Ce condei putea să descrie durerea fraților noștri din acel cerc românesc și ce limbă putea să spună amarul pe care a trebuit să-l sufere în ziua alegerii dela Vint, când un străin de limbă și lege, ajutat de forța statului, a sustras stindardul falnic, în jurul căruia ei se adunaseră cu atâta însuflețire și pentru care trebuit-au să înfrunte atâtea șicanări și maltratări din partea autorităților ungurești?! Alesul lor, care era și al nostru al tuturor, i-a mângăiat însă cu aceea, că va căuta dreptate în fața legii, când, apoi, hoțul va fi pedepsit, iar lucrul furat se va înapoia păgubașului.

S'au înșelat însă amar frații noștri din cercul Vintului și ne-am înșelat cu toții în așteptarea acestei dreptăți.

Curtea de casație, acest înalt for judecătoresc, în ciuda dovezilor incontestabile, n'a pedepsit pe cel vinovat, ci, din contra a aprobat faptul, ba încă a pedepsit în mod foarte simțitor pe însuș păgubașul. O mai mare ilegalitate ca aceasta nu s'a mai pomenit în nici o țară care se numește cultă și care se fălește cu un popor atât de cavalier, cum le place ungușilor să se numească în fața străinătății!

Zadarnic am voi să ne înăbușim durerea amară în urma acestei lovituri atât de grozave. Da, zadarnic, căci această durere a rupt lanțurile cu cari o legasem în inima noastră atâtea amar de vreme și ea ne face să strigăm din toate puterile, că ni s'a făcut nedreptate și, că:

„Numai până unde ține dreptatea ține și umanitatea, dincolo de dreptate locuiesc fiarele sălbatice!“

Legea este lege, și noi, cari în toate timpurile am fost supuși legilor nu ne răsvrătim în contra ei. Dar să nu ni se pretindă să ne înăbușim durerea, când vedem, că legea aceasta voește să ne sdrobească și cea din urmă credință și speranță în dreptatea ei.

Ca o mărturie a veacului publicăm aci mai jos motivarea sentinței Curții de casație, căci ea merită să fie cunoscută și tratată în întreagă presa lumii culte.

Iat-o:

Curtea de casație constată că înainte de a se proceda la alegere, președintele biroului electoral a comis mari ilegalități mai cu seamă prin faptul, că nu s'a îngrijit pentru libertatea alegătorilor d-lui dr. Iuliu Maniu.

Ordonând verificarea celor vre-o 38 de voturi, s'a stabilit — prin acea verificare — că d. Iuliu Maniu a obținut majoritate absolută și că deci urma a fi ales de deputat.

Din majoritatea obținută însă de d. Maniu, președintele a găsit de cuviință să scadă 6 voturi ale d-lui Maniu, cari au fost atacate prin contrapetiție de cătră Mayer Ödön și astfel cu o majoritate de 3 voturi, Mayer Ödön a fost declarat ca deputat.

Mărturisirea alegătorilor ascultați cu prilejul cercetării, despre cari s'a zis că și-au dat votul de frică pentru Iuliu Maniu, sună astfel: „Pe mine nu m'a înfricat nimeni, despre o înfricare ca cea amintită în contrapetiție, nu știu nimic. Într-o comună a hotărât să-și dea votul pentru Iuliu Maniu și cu din cauza aceasta n'am votat pentru Mayer“.

De concepția teroarei alegătorilor și agenților electorali ai lui Maniu contra alegătorilor lui Mayer se ține și faptul, că vre-o câțiva băiețandri în fruntea unei mase mari de nealegători strigau prin sate: „Să nu dea Dumnezeu să se poată întoarce acasă în satul nostru acela, care nu-și dă votul pentru Iuliu Maniu“.

În privința corupției, Curtea de casație constată, că imediat înainte de actul alegerii — în pragul localului de alegere — alegătorii Iacob Bernat și Ioan Gherbea au primit bani de hârtie dela agenții electorali ai lui Mayer.

Curtea de casație n'a putut însă să constate și aceea, că spre ce scop s'au dat acești bani. (Cheltuielile constituționale, adică, sunt computeate în 4 coroane).“

Vă întrebăm acum, iubiți cititori, nu simțiți oare o durere mare care vă apasă greu inima și care vă face să desnădăjduiți de dreptatea justiției maghiare? Noi credem, că da. Dar totuș să nu ne pierdem cumpătul, ci să săpăm adânc în inimile noastre cuvintele marelui nostru român Simion Bărnuțiu, care a spus:

„Fiilor! Și noi am fost nu odată în împrejurări grele, cum sunteți și voi astăzi; și noi am fost înconjurați de inamici în pământul nostru, cum sunteți și voi astăzi și de multe-ori am suferit și mai mari rele decât voi“, dar „... am înfruntat toate valurile turbate ale barbarilor“ și „nu ne-am scufundat în abisul peirei cu barbarii dimpreună... Apărați-vă ca frații, cu puteri unite, în pace și în război“.

„Vedeți cum ne-am luptat noi pentru limba și romanitatea noastră; luptați-vă și voi, și le apărați ca lumina ochilor voștri, până ce se va reîntemeia capitoliul și va trimite la voi... ca să vă încoroneze cu laurul nemuririi pentru constanța și bărbăția voastră!“

A apărut:

„ȘTII ROMÂNEȘTE?“

de Ion Gorun.

Acest volum, foarte folositor tuturor, costă 1 cor. 35 fl. La comanda dela 5 exemplare în sus se va socoti numai 1 cor. de exemplar; librăriilor se trimite și în comision. Cererile să se adreseze autorului, București, Calea Victoriei 107.

mai amândoi au fost, dar despre furt n'au cunoștință. Unul dintre ei spunea: „Mă mir, că în țara asta se întâmplă astfel de lucruri. La noi în Turcia nu s'a întâmplat, nici nu se întâmplă, ca omul să fie prins în drum și legat“.

S'a constatat, că ei știu vorbi și românește. Când prof. Ciura le pune întrebări în limba greacă, unul i-a reșpus într'o românească perfectă din regat: „Nu ști" bine grecește! Iar unei femei, care a trăit 12 ani în Grecia și vorbește după dialectul din Grecia încă i-a răspuns românește: „Nu ști chiar bine grecește!" Să crede, că și pe al treilea îl vor afla jandarmii.

Correspondent.

Dreptate ungurească

Sub acest titlu ziarul „Adevărul" din București scrie următoarele:

Este un fapt indeobște cunoscut, cumcă la trecutele alegeri parlamentare din Ungaria — cele mai samavolnice și mai corupte, cari s'au făcut vre-odată — candidatul român cel mai combătut și împotriva căruia s'a deslănțuit toată gama infamiilor și urgiilor administrative, a fost dr. Iuliu Maniu, care își pusese candidatura în cercul electoral al Vințului-de-jos din comitatul Albei-inferioare.

Teama de a intra în camera din Budapesta acest ales fiu al poporului român, al cărui cuvânt lămurat și incisiv a usturat și ridicat de mulțori în picioare pe furibunzii mameluci și șoviniști din parlamentul unguresc, a îndemnat guvernul contelui Kluen-Hödeverváry să nu cruțe nici o nelegiurie în scopul de a bara drumul d-rului Maniu.

Și, evident, grație forței brutale a jandarmilor unguri, cari cu forța baionetei au oprit sute de alegători dela vot, și grație unei corupțiuni înspăimântătoare, căci s'a plătit votul până la 3000 coroane, distinsul parlamentar român dr. Iuliu Maniu n'a putut pătrunde în parlamentul maghiar, adversarul său, un oarecare Mayer, bătându-l cu 53 voturi de majoritate.

Atât au fost de strigătoare și nerușinate ingerințele dela alegerea din Vințul-de-jos, încât românii au crezut, că fără multă stăruință vor putea-o anula, făcând contestație la Curtea de casație din Budapesta, conform legilor ungurești.

În consecință, contestația s'a făcut, și zilele trecute, după lungi și interesante debateri, Curtea de casație, adecă Curia, cea mai înaltă instanță a dreptății ungurești și-a dat sentința, respingând contestația și condamnând pe contestatori la plata cheltuielilor de judecată în sumă de 26 mii coroane, cu clauza execuției imediate.

Astfel justiția și minciuna ungurească au triumfat, iar românii din Ungaria s'au ales cu o decepție mai crudă și mai dureroasă în ceea ce privește dreptatea pe pământul unguresc.

De sigur, că doctorul Maniu se aștepta la acest rezultat, care palmuește în chip atât de flagrant orice idee de dreptate.

Tiraniam ungurească s'a manifestat și de astădată în toată hidoasa ei vedenie, iar frații noștri s'au ales cu o nouă verigă la lanțul suferințelor lor seculare.

Pentru noi, cei din România liberă asemenea probe de dreptate ungurească nu fac decât să ne întărească tot mai mult în credința, că statul maghiar, pe care îl susțin și cele 4 milioane de români, este dușmanul acestora și că noi, cu toate că suntem aliați, ne putem aștepta la orice din partea scumpilor noștri aliați!

Din Aiud.

15 dec. n.

În corespondența mea publicată în numărul din 1 dec. a „Românului" arătând în scurte cuvinte starea tristă, în care se află ținutul și jurul românesc al Aiudului, — mi-am împlinit numai datorința de cronicar fidel, când am demascat acțiunea neromânească, ce se pornise cu scop să zădărnicească nizuințele de salvare ale conducătorilor sinceri de aici.

Am spus, că s'au luat măsuri, ca să se ajute atât în cele culturale cât și în cele economice țărânimii, ce a ajuns sub stăpânire străină. Intre altele s'a hotărât înființarea unui institut economic financiar românesc, care să servească interesele noastre în acest ținut.

Necesitatea unui asemenea institut aici la noi, nici nu se mai poate discuta. Românii de inimă convinși de asta și-au dat mâna și au mișcat toate pietrele pentru a putea realiza cât mai curând hotărârea luată. Au făcut apel la centrele românești din apropiere cerându-le sprijin. Toți românii de bine din jur sunt însuflețiți tare și așteaptă cu nerăbdare înfăptuirea cât mai grabnică a ideii acesteia.

Că d. dr. P. Meșș, care cearcă în nr. 263 al „Românului" să-și scuze păcatele, nu aderă la acțiunea aceasta sprijinită și cerută de întreg ținutul românesc; — că, d. acesta a aflat de bine chiar a întreprinde și a opune o contraacțiune și că acest domn are chiar curajul să profetiască ne-succes pentru această întreprindere românească și s'o timbrze de „svârcolire neputincioasă", — nu e de mirat. Am spus în corespondința trecută cine e acest domn dr. Meșș.

Lumea românească de aici îl cunoaște prea bine. Că i-a fost succes acestui domn, să câștige pentru contraacțiunea sa pe câțiva preoți vrednici din acest ținut, e a se atribui faptul, că d. P. Meșș declarase, că se lapadă de trecutul său politic neromânesc. Îndatăce însă i-au fost demascate intențiile ascunse, i-a și rămas zădărnicit planul. Azi e iar singur și tot cel vechiu.

Declarația, că se rentoarce la ai săi, i-a fost nesinceră. Să vede asta și din „întimpinarea", ce o dă în Nr. 263 a „Românului".

Dacă spui, d-le Meșș, că ți-am adus grave acuze, pentru ce nu afli de necesar să răspunzi la acele? Sunt adevărate sau nu acuzele mele?

Esti sau nu și azi membru al partidului guvernamental al muncii din Aiud și chiar secretar ori notar al aceluia? Esti sau nu și azi pretore onorar și membru al congregației ales în lista maghiară? Membru esti sau nu și azi casinei maghiare din Aiud? Fost-ai ori nu corțeșul lui Szász Pál la Ighiu contra d-lui dr. Vaida? Reprezentat-ai sau nu pe Szász Pál în petiția dată de alegătorii d-lui dr. Vaida contra mandatului de deputat al fostului d-tale șef și acum tovarăș de cancelarie?

Spune, d-le Meșș, sunt aceste toate fapte adevărate sau nu? Mai negi și după aceste că ai fi făcut politică?

Dle Meșș, mai mult curaj și mai multă sinceritate! Celce recunoscându-și greșelele trecutului, se reîntoarce cu toată sinceritatea și fără gânduri ascunse, va fi desigur bineprimit.

Dar nu te mira, dacă lumea românească va fi deocamdată cam neîncrăzătoare. Așteaptă cu toții faptele bune, ce încă numai le promiți.

Raportorul.

Cum deplasează „Tribuna" chestiile esențiale

De săptămâni se discută, cine a votat dintre Români la alegerile din Arad pentru candidatul guvernamental.

Tribuniștii au fost învinovați în „Românul"; că au ales pentru congres pe d. Aurel Petrovici, care la o alegere din urmă de deputat a votat și a ajutat pe candidatul guvernamental împotriva candidatului național.

„Tribuna" în loc să răspundă la aceasta, a venit cu acuza, că și candidatul partidului național din Arad (pentru congres) încă a votat cu guvernamentului, și de aici acuze reciproce, cari au deplasat cu totul chestia principală.

A vota cu un guvernamental într'un cerc, unde nici nu poți pași cu candidat național, sau în alt cerc, unde ai pașit numai, ca să câștigi concursul unui potrivnic pentru alt cerc, unde ai mai multe șanțe, și a vota pentru un aderent al votului universal — care e azi prima chestie, — fie acela și guvernamental, asta e cu totul altceva, de cât a vota cu un guvernamental, când avem candidat național și împotriva acestuia.

Aceasta e chestia și aceasta să o lămurască „Tribuna". Că cine a votat și cine n'a votat la Arad cu guvernamentului n'are aici absolut nici o importanță.

Alcor.

Concurs

„Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român" publică concurs pentru o bursă de K 300 — din „Fundațiunea Ioan și Zinca Roman" pentru un elev de naționalitate română, fără deosebire de confesiune, care urmează la vreuna din școlile medii din patrie, având preferință, în sensul literelor fundamentale, aceia, cari se înrudesc cu fericirii Ioan și Zinca Roman.

Cererile pentru această bursă au să se înainteze comitetului central al „Asociațiunii" în Sibiu (Nagyseben), strada Șaguna, Nr. 6, până la 31 decembrie n. a. c., provăzute cu următoarele documente:

- a) atestat de botez;
- b) testimoniu de pe anul școlar 1910—11;
- c) atestat că urmează de prezent cursul școlar ca elev ordinar;
- d) atestat de paupertate;
- e) eventuale documente prin cari să se constate înruderă cu fericirii fondatori.

Cererile intrate după terminul de 31 decembrie n., nu se vor considera.

Sibiu, din ședința comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român", ținută la 9 decembrie 1911.

Andrieu Bărseanu
prezident.

Oct. C. Tăslăuanu
secretar.

Din memoriile lui Francesco Crispi

Intre însemnările ce a lăsat genialul ministru italian Francesco Crispi sunt și efermeride, notițe scrise zilnic despre momentele importante ce s'au întâmplat. Vor fi acestea publicate deodată cu Memoriile.

Despre convorbirea sa cu Bismarck apoi cu Kálnoky în august 1888 la Friedrichruhe; la Eger (Boemia), Crispi scrie în carnet:

22 August. La 11 ore vine Bismarck la mine. — Seara la 9 cercle.

Diferite anecdote. Războiul dela 1866. Slăbiciunea Italiei. Regele plănuște o călătorie la Viena, apoi în Ungaria. Bismarck e contra. Dânsul n'a voit să răpească, la timpul său, nici o provincie din Austria ca să n'o dejosească. Austria a fost cruțată de orice dejosire; din partea Franței mulțumită lui Napoleon III, în Germania prin Bismarck.

23 August. Plecare din Friedrichsrub. La Lipsca ne așteaptă o depeșă dela ambasadorul Italiei în Viena: „Kálnoky crede că nu e bine a se întâlni la Karlsbad pentru că sunt prea mulți cunoscuți. Propune localitatea vecină Eger ca loc de întâlnire". Răspund: „Karlsbad ori Eger, indiferent. Ori unde (în tîlniraa) nu va rămîne ascunsă. Primesc propunerea. Sâmbătă, 25, voi fi în Eger, Hotel Welzel". Crispi.

15 August. La ora 10 și 10 sosesc la Eger. Gentil, Conte Kálnoky mă așteaptă în gară. Ne ducem la Hotel. Ne convorbim despre toate chestiunile de actualitate, Bulgaria, Tunis, Turcia și starea sa financiară.

Rusia. Kálnoky e de părerea lui Bismarck; anume că Rusia se va slăbi prin cucerirea Constantinopolului; în 1877 n'a putut suporta mai mult războiul. Rusiei e greu a-și constitui flota sa pe Marea Neagră; n'are personal instruat. Situațiunea internă deplorabilă; pretutindenii se fură.

Germania. Alsacia se va germaniza, Lorena nu. Alsacienii și Franța. Păgubirea comerțului și industriei. Legea din urmă draconică, dar necesară. Mantențel e bun cu Alsacienii, și n'a isbutit a-i germaniza în 18 ani, a fost deci de lipsă a schimba sistemul. — Impăratul Friedrich a fost caracter slab.

Austria. Greutățile din cauza naționalităților. O confederațiune. Două milioane

de români! România nu simpatizează cu Rusia. Chiar și opoziția, care se arată acum mai rusofilă, va urma, dacă ar ajunge la putere, politică națională.

Necesitatea unei alianțe austro-italiene și efectul bun ce l-ar avea asupra problemelor europene. — La 1849 Austria a fost gata a ceda regelui Carol Albert de Piemont, Lombardia, dar Veneția nu: era de temut că atrage după sine și Dalmația, unde limba și tradiția e italiană.

2 ore 45 minute. Mă despărțesc cordial de contele Kálnoky și călătoresc acasă, în Italia.

Impertinență dela distanță

D. Sever Bocu, directorul „Tribunii“ lui Vernescu, nemulțumit de curajul ce l-a desfășurat d-sa personal în discuțiunile avute cu d. dr. Vaida-Voevod, curaj, care a fost relevat în n-rul trecut al „Românului“, publică în „Tribuna“ modestele aprecieri pe care iubitul său colaborator și elev Alex. Vernescu le face dela distanță de mai multe sute de kilometri asupra unei întâlniri ce a avut-o cu d. dr. Vaida.

Iată cum se exprimă demnul colaborator al „Tribunii“:

„Văzând însă c'am scris, l-a apucat un fel de spaimă (vorbește despre d. dr. Vaida N. R.) care ia pe om cu cald cu rece și dând cu ochii de mine în București, în dreptul cafeului Boulevard, umilit s'a ținut după mine (dr. Vaida după Vernescu N. R.) vre-o jumătate de ceas“ etc. etc.

Iată un elev care măcar dela distanță a întrecut în curaj pe profesorul său.

E drept că fiind în siguranță din cauza depărtării, urechile lui sunt la adăpost de boclucurile ce li-s'ar putea întâmpla.

Răsboiul italo-turc

Astăzi sosesc din nou știri de pace. Se afirmă, că de astădată puterile entente se nizuiesc să înduplece pe Turcia a fi mai îngăduitoare. Rezultatul acestei nizuințe nu se cunoaște încă. De altfel în Constantinopol pricinuieste mare agitație planul pentru modificarea constituției, pe care turcii tineri nu-l primesc însă cu prea mare bucurie. Guvernul, așa se vede, sperează, că în cazul unor alegeri noi îi va succede să-și câștige o majoritate, care să-i dea mână liberă cu privire la rezolvirea chestiei tripolitane și a altor chestii.

Acțiunea flotei italiene

Constantinopol. — O putere prietenă Turciei a comunicat Porții, că peste câteva zile flota italiană își va începe acțiunea și că totodată ea va ataca insulele din Arhipelag și orașul Smirna. De câteva zile Anglia este inițiată în această afacere, pe care ea a și aprobat-o.

Pregătirile Serbiei

Belgrad. — Skupștina, pentruca să se asigure contra oricărei eventualități, a trimes o comisiune care să examineze întreg armamentul și toate pregătirile armatei. Comisia este obligată să raporteze skupștinei despre rezultatul acestei examinări.

Neînțelegerile între turci și arabi.

Roma. — „Messagero“ anunță din Tripolis, după știrile primite de comandantul italian, că ultima înfrângere suferită de turci, a produs o mare desorientare în tabăra acestora. Intre arabi și turci au izbucnit neînțelegeri. Grosul trupelor turcești, sub comanda lui Neched bey se află concentrat acuma

la Kaza Garian, de unde Neched, grație bunei poziții, poate opune o puternică rezistență.

Mai multe triburi arabe au părăsit pe turci, — parte, din cauza neînțelegerilor, parte, deoarece a venit vremea activității agricole.

Dar Neched bey a găsit înlocuitori la Garian de oarece populația din partea locului este răsboinică și are multe munițiuni.

Situația în Tripolis.

Constantinopol. — Ziarele „Ikdam“ și „Tanin“ publică știrea după o informație primită dela ministerul de război, că trupele turco-arabe au dat asalt contra localității Benghazi și au cucerit aproape toate întăriturile italiene. Italienii s'au retras spre Birke.

Condamnarea la moarte a unui notabil arab.

Paris. — „Matin“ află din Tripolis:

Eri a fost condamnat la moarte notabilul arab Manju pentru contravenție la interzicerea armelor. El va fi executat mâine.

Chestia merită o deosebită importanță, întru cât după toate probabilitățile e vorba de o dramă familiară. Manju a fost acuzat de un frate și o soră a sa că ascunde în locuința sa arme Mauser, 2000 cartușe și uniforme turcești. Cercetările au stabilit că denunțul este întemeiat și Manju a fost arestat.

Acuzatorul, la rândul său a acuzat pe sora sa că a ascuns în mod intenționat la dânsul lucruri compromițătoare. S'a dovedit însă că Manju trimitea turcilor știri asupra operațiunilor italienilor.

Fratele și sora au fost puși în libertate.

Cruzimile turcilor și arabilor.

Roma. — Toate ziarele publică comunicări amănunțite despre noi cruzimi făptuite de turci și arabi, asupra italienilor răniți și morți.

În puțul dela Amrus au fost găsite cadavre oribil mutilate ale colonelului Palvinis și ale altor bersaglieri pe cari dușmanul le-a aruncat acolo după lupta dela 23 oct.

O recunoaștere a trupelor italiene.

Tripolis. — Generalul Ganeva a fost azi împreună cu statul său major la Ainzara.

O mare coloană italiană a întreprins o recunoaștere, dincolo de Buedin spre Aziziah, unde se afla cea mai mare parte a dușmanului.

Expulzarea italienilor din Smirna și împrejurime.

Smirna. — Italienii, cari locuiesc la Smirna și în împrejurimi, au primit ordin să părăsească teritoriul otoman, în termen de opt (8) zile. Scadența acestui termen este astăzi sâmbătă 3/16 cor. Dispozițiunea privește pe bărbați, femei și copii.

Notificarea prevede, că în cazuri speciale de boală, infirmități sau bătrânețe, cei interesați, să se adreseze comisiunii speciale, care lucrează la Conack, și are dreptul să acorde prelungire de termen.

Casele de comerț italiene își vor putea continua operațiunile prin procuratori sau cesiune.

Italia și rănierea lui Jean Carrière.

Neapol. — Marea scriitoare Matilda Serao, a intervievat pe soția lui Jean Carrière, corespondentul ziarului „Le Temps“ la Tripolis, care după cum se știe, a fost rănit de un fanatic arab, pentru atitudinea lui prea italo-filă.

Soția ziaristului francez a declarat, că rana lui Carrière nu e încă vindecată, dar întreaga Italie a turnat balsam în sufletul rănitului. De exemplu e imposibil de descris emoțiunea lui Carrière, când un ceas după ce se aflase de atentat, a primit trei scrisori telegrafice dela regele și regina Italiei și dela vatican.

Atacuri violente contra Italiei.

Viena. — Cercurile statului major continuă campania în contra Italiei. Astfel ziarul „Danzers Armees Zeitung“, la care colaborează numeroși ofițeri superiori, pu-

blică un articol de o violență extremă, atacând Italia și în special armata italiană.

Correspondenții locali ai ziarelor italiene au telegrafiat ziarelor lor, în întregime, acest articol, care va stârni de sigur o mare indignare în Italia.

INFORMAȚIUNI

Arad, 18 decembrie n. 1911.

Mersul vremii

Institutul meteorologic anunță vreme mai mult uscată, noaptea înghețuri.

Prognostic telegrafic: vreme uscată, noaptea înghețuri.

Temperatura la amiazi a fost de 3°2 C.

Bursa de cereale din Budapesta

(După 50 kgr.)

Grâu pe aprilie	Cor. 11'78
„ „ maiu	„ 11'66
Secară pe aprilie	„ 10'31
Cucuruz pe main	„ 8'53
Cucuruz pe Iulie	„ 8'64
Ovăs pe aprilie	„ 9'70

— Măine fiind sârbătoare (sf. Nicolau) numărul viitor al ziarului nostru va apare joi dimineața.

Principele Ferdinand al României implinind 25 de ani de serviciu militar, M. Sa regele Carol i-a acordat *semnul onorific de aur* pentru serviciul militar de 25 ani.

Dela Teatrul Național din București. La 12 sau 13 decembrie v., va avea loc la Teatrul Național din București prima reprezentație a piesei „Irinel“ a d-lui Delavrancea. Reprezentația se va da în folosul societății Policlinica „Regina Elisabetha“.

M. Sa regina a binevoit să acorde înaltul *Ei patronaj* acestei serbări.

Nicu Corfescu în Sibiu. Primim știrea, că mâine, marți, va avea loc în muzeul „Asociațiunii“ din Sibiu un mare concert dat de cunoscutul cântăreț de operă d. Nicu Corfescu cu concursul d-nei Maria Corfescu. Inceputul la 8 ore seara.

Căsătorie. D-soara Victoria Alexa, învățătoare și d. Gheorghe Narița, învățător căsătoriți. Felicitări.

Un logodnic criminal. Din Kattowicz vine știrea, că la o căsătorie în Sidol, logodnicul Galpah și-a otrăvit pe logodnica sa și pe sora ei și a dispărut luând zestrea logodnicei în sumă de zece mii lei.

Nenerocire la un teatru. În teatrul „Gaité“ din Paris s'a întâmplat alaltăieri o mare nenerocire. În momentul când cortina trebuia să fie ridicată pentru actul al treilea, o decorațiune pe care se aflau mai mulți figuranți se prăbuși. Pe scenă s'a născut o mare panică. Opt figuranți au fost grav răniți sub ruine.

Casarma de pe strada Alser din Viena, care a adăpostit mii de feciori români, și acuma încă e vatra regimentului nostru 37 de infanterie, va fi demolată dela 18 decembrie înainte. — La 19 octombrie 1751 i-s'a pus temelie, în prezența împărătesei Maria Teresia, și în doi ani a fost terminată zidirea vastă, gata a da loc la 6000 soldați. Înainte de aceea a stat pe teritoriul acesta o școală superioară pentru aristocrați, — „Akademie und Reitschule fuer die adelige deutsche Jugend“, — clădită la 1692. Aci se va ridica acum palatul Băncei austro-ungare. Când se va fi mutat și clinica centrală înloc alurile sale noi, va dispărea un colț prea bine obicinuit din acest oraș străvechi.

Juvaerele lui Abd-ul-Hamid s'au vândut la Paris, prin acțiune publică, care a durat, cum s'a scris, săpămâni de rândul. S'a încasat sume de

„Calendarul Național“ pe 1912

Intocmit de redacția foilor dela Orăștie, e calendarul care duce în casele Românilor chipurile cele mai înălțătoare de suflet! El ne arată pe:

— **Mihal Viteazul** intrând biruitor prin poarta cetății dela Alba-Iulia, după ce a cucerit Ardealul, și ajungând acum el Domn și peste acest colț de țară românească! — Apoi când, după asta, a mers de a cucerit și Moldova, ajungând a fi, pe-o vreme: **Domn al tuturor Românilor!** — Ne arată apoi pe:

— **Tudor Vladimirescu**, eroul poporului din Muntenia, când a alungat pe zbirii poporului din București și primește jurământul de supunere al boerilor! — Apoi în al doilea chip: **Prinderea lui Tudor Vladimirescu** de către mișeii Greci și Turci, de-l duc și 'l omoară!

Și alte multe chipuri interesante și plăcute. Apoi bogat material de cetit: *povești, nuvele, poezii, glume și povețe bune.*

Tare interesantă e acea parte din „Calendarul Național“, care ne arată feluritele scrisori de pe fața pământului!

Văzut-ai vr'odată scrisoare grecească? De asta ai putut vedea mai ușor; dar grecească monumentală și grecească likirică? De acestea mai greu.

Dar scrisoarea coptică (de pe la Cairo și Alexandria)?

Dar scrisoarea evreiască de rând? apoi evreiască zisă „Meruba“ și cea zisă „hebraică“, cu puncte și fără puncte? și în urmă cea „rabinică“? Nu le vei fi văzut.

Dar scrisoare turcească-arabă, ai văzut? E foarte interesantă, dar grea la scris! De aceea Turcul care știe scrie, e deosebit printre ceilalți, ca la noi un popă printre alți oameni fără carte.

Dar scrisoarea siriană văzut-ai? E de tot fină și încurcată. Mai aleasă și ca cea arabă!

Dar scrisoarea din Tibet, curățică și sprintenă?

Și-apoi de sigur n'ai văzut scrisoarea „sanscrită“, a vechilor Indieni, scrisoare pe cari ei o numesc „scrisoarea Zeilor“, căci, zic ei, ar fi cea mai desăvârșită de pe lume!

Ori văzuta-i scrisoare de icuri, în care în litere nu este nici un fel de linie oablă ori punct ori cerculețe sau alte cârnituri, ci numai icuri în 3 colțuri, așezate în toate formele! Și tu după așezarea lor să ghicești ce e scris cu ele?

Și mai ales văzut-ai scrisoare de „hieroglifă“? E cea mai grea scrisoare de pe lume! Cum alfabetul nostru are 28—30 litere ca semne de scris, scrisoarea de hieroglifă are vre-o 2000 de semne sau „litere“, pe care trebuie să le știi, de vrei să poți ceti cu scrisoarea asta!

Toate aceste 15 feluri de scrisori le aflați, tipărite aievea, în „Calendarul Național“ de pe 1912. Pe 8 pagini sunt înșirate aceste scrisori, din fiecare 4—5 șiro, iar din ciudatele hieroglifă să dau două fețe întregi.

Prețul unui Calendar **40 fleri.**

Celor ce cumpără mai multe, li-să dau mai ieftine, anume: Pe bani gata, dela 15 în sus (când li se trimite în pachete pe postă) li-să socotește calendarul în **numai 11 or.** (22 fil.), având însă a-și plăti ei și poșta la scoaterca pachetului.

Cei ce le cer pe așteptare, având a plăti prețul lor după vânzare, îl plătesc cu 13 cr. (26 fil.) exemplarul, și își plătesc și poșta. Mai bine e: a trimite banii înainte!

Cei ce cer mai puțin ca **12 exemplare**, le plătesc cu câte 14 cr. (28 fil.), căci la aceștia noi plătim și poșta (câte 5 fleri de fiecare Calendar), fiindcă merg sub legătură deschisă, nu ca pachet de poștă închis, și în forma asta poșta nu primește pachetele neplătite.

Trimiteți cereri și bani la

Admin. „Libertatea“ în Orăștie
(Szászváros).

Aviz. Atragem atențiunea On. public românească asupra hotelului „Concordia“ din Lugos.

FRAȚII NYÁRY
fabrică pentru articlii de zaharicale
in
ARAD, STR. SALACZ Nr. 2.

Pregătește tot felul de zaharicale, ca bomboane fine de ciocolată etc. Are depozit mare în ceaiuri, rumuri, în rachiiuri destilate: de prune, trebere, drojdii de vin etc. precum și în liqioruri, produse proprii.

Sunt recunoscute de calitatea cea mai bună

G H E T E L E

pentru domni, doamne și copii, pregătite în atelierul propriu al „Asociațiunii călătorilor Aradani“ și se pot procura cu prețurile cele mai moderate.

Director: IUSTIN OLAR.

A R A D, Szabadság-tér Nr. 14.
(Filiale în PISCHI și CERMEI).

Telefon 162.

Telefon 162.

MORIȚ REUSZ și FIUL

depozit de cărbuni de Prusia, cocs și lemne
ARAD, piața Boros Béni Nr. 12.

Avem onoare a recomanda calitatea cea mai bună pentru încălzit

500 Kg. cărbuni Salon-Prusian de încălzit à Cor. 5.—. 500 Kg. cărbuni Prusian-găzos, zdrobit à Cor. 5'20.

Pentru mașina de călcat bucăți cernute
cărbuni de lemn de fag
— trimis acasă cu preț convenabil. —

Cu deosebită stimă

MORIȚ REUSZ și FIUL.

Grill Károly

lăcătuș-tehnic, mașinist.
Világos. (Casa proprie.)

Primește orice comande de specialitate, d. ex.: părți trebuincioase la edificii, garduri de fier și gratii de morminte. — Cuptoare, modelul cel mai nou de cea mai bună execuție. — Cumpene, greutăți, mașini economice.

Stropitoare de vie se capătă și se reparaază cu pricepere. Cu plăcere dau planuri și proiect de spese.

**Desfacere de
prăvălie!!!**

Marfa din magazinul meu
voi vinde-o

cu prețuri foarte reduse.
Desfacere autorizată s'a
început de câteva zile.

**In săptămâna
asta se vinde:**

mănuși de pieleglacé
pentru dame,
specimene fine, negre, albe
și colorate.

Părechea **75 cr.**

**Stofe pentru
costume și haine**

negre și în toate colorile.

HOFFMAN SÁNDOR

A R A D, (Palatul teatrului).

Pânze și șifonuri

Confecție pentru dame
și fete. — Covoare,
perdele, plapome, blă-
nării.

Se vând

cu prețuri uimitoare de
ieftine, până ce se va
desface asortimentul

Flanele tenis fine în
preț de 25 cr. Fla-
nele de dame în toate
colorile.

**Rog priviți ga-
lantarele mele!!**

Atelierul tipografic al ziarului „Românul“ și a foii populare a partidului național român din Ungaria, „Poporul Român“.

serviciul cultural al neamului, stând la dispoziția comitetului nostru național. Provăzută cu aranjament tehnic modern, care îi dă putința să execute lucrări alese și artistice în ale tipografiei.

Anunță cu a-dânc respect o-noratului pu-blic românesc întrarea sa în activitate, în

stând la dispoziția comitetului nostru național. Provăzută cu aranjament tehnic modern, care îi dă putința să execute lucrări alese și artistice în ale tipografiei.

Pentru sezonul de toamnă și iarnă!

:: Recomand magazinul meu bogat asortat în ::
pălării de bărbați, albituri, cravate și mițe.

Mare asortiment de pălării de băieți pe lângă prețuri fixate. Totdeauna recomand
≡ atelierul meu de blănărie ≡
pentru toate lucrările ce cad în bransa aceasta pe lângă serviciul cel mai prompt.

Cu stimă:

IOAN BĂLINT „JÁNOS“
Timișoara-Fabric. Palatul orașului.

Imprumuturi

cu amortizație și imprumuturi pentru funcționar, **vinderea și cumpărarea de moșii și parcelarea lor o mijloc este mai avantajos:**

Biroul de intermediare:

Vig Lajos

Arad, Arpád-tér Nr. 5.

∴ Telefon Nr. 671. ∴

Birou de informații!

Cunoscând multe lipsuri ale publicului românesc din provinciă, m'am hotărât să deschid în Budapesta un

Birou de informații și Agentură românească.

Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministerii și la alte foruri, orice informații comerciale și în general în orice cauză dau în restimp de 2—3 zile, ori-și-cui rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit. Urgitez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog rezolvire favorabilă. Fac tot felul de mijlociri comerciale și comande. Prețuri moderate, serviciu prompt, informații detaliate. — La aviz aștept la gară.

L. Olariu, Budapest, Lajos-u. 141. III19.

În atențiunea celor ce se mută.

Instalații de lumină electrică împreună cu becuri, execută și furnizează prompt sub cele mai favorabile condiții de plătire.

Cine dorește un fonograf bun?

Să se adreseze cu toată încrederea subscrierului și va fi pe deplin satisfăcut. Cereți catalog.

Biciclete de strap și de sport

poți căpăta cu prețurile cele mai moderate dela firma

KOCH DANIEL

întreprindere de instalare a sonerilor și telefonului precum și montarea bicicletelor.

ARAD, str. Deák-Ferencz Nr. 42.

ASSAEL Telef: 835
IACOB și FIUL

Arad, drumul Radna 23.

Fabrică de mașini, motoare, instrumente și mașini agricole. Lifturi de povară. — Planuri și preliminarie gratuit.

Cumpăr sau dau în schimb pentru alte obiecte recipise de amanet,

aur, argint zdrobit și bijuterii

Deutsch Izidor,

orologier și bijutier.

ARAD, str. Weitzer János,

(Palatul minorităților).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel mai mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de cumpărat.

Telefon 438.

DEPOZIT NOU DE MOBILE ÎN VÂRȘET.

Mare depozit de mobile pentru paturi moderne, prânzitor, precum și mobile singuratiche de tot felul.

Serviciu solid. — Prețuri ieftine.

Recomandăm cumpărătorilor de mobile să-și facă și preliminară de mobile la noi.

Cu stimă:

JOHANN WERSCHING

VERSECZ, Piața Baross Nr. 2.

Primul strungar de lucș român, Brașov.

Am onoare a aduce la cunoștință onor. public român că am deschis în strada Neagră Nr. 4 un atelier de

strungărie de lux și mobilă

unde se primesc spre efectuare tot felul de lucrări atingătoare în bransa aceasta precum: Jocuri de popice, Etagere rame de perdele, Fesnece pentru biserică, Picioare de mase, Stălpuri de străni etc. etc. Primesc umbrele de ploaie spre reparat, Violine, tacuri de biliard etc. Comercianții primesc deslușiri. Comandele se fac solid la timp, și prețuri reduse.

Rugând sprijinul Onor public român semnez:

Cu deosebită stimă: **Ilie Sârbu**

Primul umbrelar rom. din Brașov și Ungaria.

Aviz!

Am onoare a aduce la cunoștință onor. public
:: român că din 1 Octomvrie a. c. am preluat ::

„Hotelul Pelican“ din Panciova

Am renovat întreg hotelul și toate odăile sunt aranjate cu mobilier nou și pictate modern. Pentru îndestulirea onor. oaspeți cu mâncări gustoase am angajat o bucătăreasă, care a făcut practică la cele mai renumite restaurante. În fiecare zi voiu servi cu bere proaspătă dela fabrica cea mai renumită „Pilsner Actiengesellschaft“ (Kaiser Quelle).

Rog, onor. oaspeți cât și pe onor. volajori, cari se găseșc în Panciova să mă onoreze. Prețurile le susțin tot cele vechi, ieftine. Serviciu prompt.

Cu deosebită stimă:

ARON IANCOVICI.

Au sosit cele mai frumoase și mai noi ghetete de vară și toamnă.

Ghetele de bătați și dame

Salamander

cu renume mondial, se capătă în culoare galbină și neagră cu 16 coroane 50 fileri exclusiv la mine.

Weinberger János

prăvălie de ghetete de rangul I-ii.

Arad, piața Andrassy Nr. 20.

Comandele din provincă se execută încă în aceeași zi.

25 (11)

Români, replantați viile, cu altoi dela firmă română

„MUGURUL“

INSOTIRE ECONOMICĂ ELISABETOPOLE
ERZSÉBETVÁROS — (Kisküküllő vm.).

Altoi de vițe!!

Calitate distinsă pe lângă cele mai moderate prețuri soiuri de vin și de masă viță americană cu și fără rădăcină.

Ochiuri de altoit, viță europeană cu rădăcină.

Se află de vânzare la însoțirea economică

„MUGURUL“

ELISABETOPOLE — ERZSÉBETVÁROS.

Material disponibil în altoi peste trei (3) milioane.

Școalele noastre de altoi n'au fost alocate de peronosporă.

Altoii sunt desvoltați la perfecțiune.

La cumpărări pe credit cele mai ușoare condițiuni de plată!

La cerere preț curent și instrucțiuni gratis și franco!

Români trimiteți băeții la cursul practic de altoit.

La administrația ziarului

„Românul“

se primesc anunțuri cu pre-

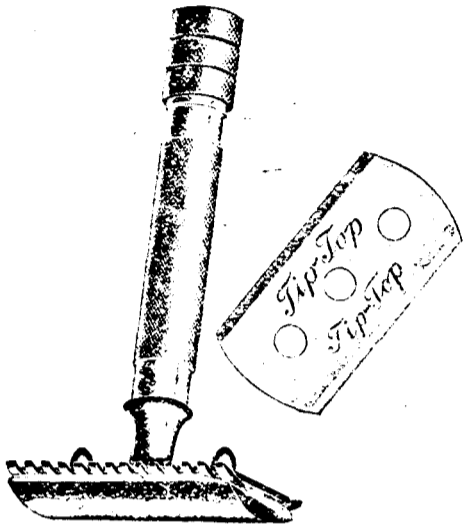
țurile cele mai moderate

Români! sprijiniți firmele românești că numai acelea vă vrea binele.

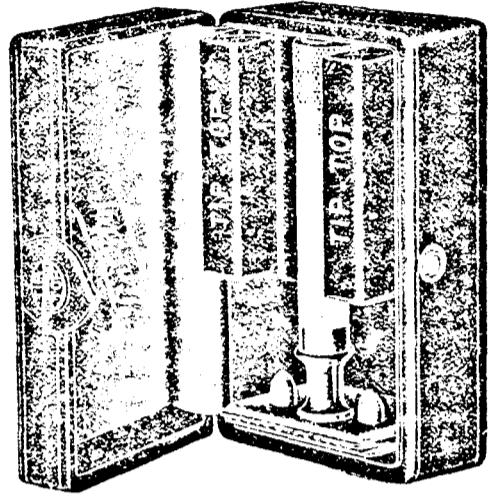
— Prima condiție de reușită este de a folosi material solid! —

I. N A D E R CUȚITAR.

ARAD. (Palatul-Minoriților).

Indeplinește tot felul de ascuțiri și reparări, ce cad în această bransă. — Are în depozit cele mai fine articole de oțel: bri-ceaguri, foarfeci, briciuri precum și farfurii alese și diverse articole de alpaca soiul renumit Szandrik. Atelier special pentru
:- reparări. :-

Stabiliment de ascuțitorie aranjată cu putere electrică.

Telefon
Nr. 100.

Aradi Ipar-és Népbank pénzváltó üzlete.

Telefon
Nr. 100.

ARAD. Palatul: hotel Crucea-albă.

Lozuri hipotecare convertite.

Tragere deja în 27 luna crt.

Câștigul principal: **Un milion coroane.** Prețul unui bilet interimal 12 cor.

Vindem aceste lozuri conform prețului de curs cu **175 coroane**, pe lângă solvire în bani gata sau în deposit. În cazul ultim. are a se plăti la cumpărare **35 cor.**, iar restul să amortizează în rate, după voie, pe lângă rebonificare de interese moderate.

Primește depuneri spre fructificare contra libel, sau în cont-curent. — Oferă publicului prin împărțirea oarelor de birou cea mai mare comoditate, stând la dispoziție dela 9—12 a. m., și 1/23—1/27 p. m.

Cumpără și vinde hârtii de valoare, lozuri, monete de metal precum, și bani străini. Primește angajament la bursă.

Acordă avansuri pe hârtii de valoare.

Colecțiunea principală a loteriei de clasă priv. reg. ung. Losul de clasă cu **Nr. 12698** vândut prin noi a câștigat **600,000 cor.**

Aradi Ipar-és Népbank pénzváltó üzlete.

— Capital social și fond de rezervă peste 7,000.000 coroane. —

Telefon Nr. 245.

Juhász és Társa

bibliotecă modernă, compozițiuni și librerie. Cărți cu figuri, serieri pentru tineret. — Ornamente pentru pomi de Crăciun, hârtii de epistolă.

Mare asortiment în ilustrate. — Foii spre vânzare, 4—5

Telefon Nr. 245.

Frideric Hönig

Arad, str. Rákoczi Nr. 11—28.

.∴ Premiat la 1890 cu cea mai mare medalie de stat. ∴.

turnătorie, fabrică de clopote și metal, aranjată pe motor de vapor :
Fondat la 1840.

Cu garanție pe mai mulți ani și pe lângă cele mai favorabile condiții de plătire — recomandă clopotele sale cu patentă ces. și reg. invenție proprie, cari au avantajul că față cu ori-ce alte clopote la turnarea unui și aceluiaș tare și cu sunet adânc — se face o economie de 20—30 procente la greutatea metalului. Recomandă totodată clopote de fer ce se pot învărti și postamente de fer, prin a căror întrebuițare clopotele se pot scuti de crepat chiar și cele mai mari clopote se pot trago fără să se clatine turnul. Recomandă apoi transformarea clopotelor vechi în coroană de fer, ce se pot învărti cum și turnarea din nou a clopotelor vechi sau schimbarea lor cu clopote nouă pe lângă o suprasolvire neînsemnată.

Liste de prețuri și cu ilustrațiuni — la dorință se trimit gratis.

Folosește Doamnă**„Crema Margit“ a lui Földes**
ca față să-ți fie curată, tineră și plăcută

„Crema-Margit“ este materia cea mai plăcută de înfrumusețare a doamnelor din elită și este cunoscută în toată lumea. Putere neîntrecută, stă în compunerea ei norocoasă, pielea o întinereste și rezultat favorabil se poate vedea în decurs de câteva ore.

Deoarece „Crema-Margit“ o imitează și falsifică, Vă rugăm a cere numai în cutii închise cu marca originală, pentru că numai pentru aceia își ia orice răspundere fabricantul.

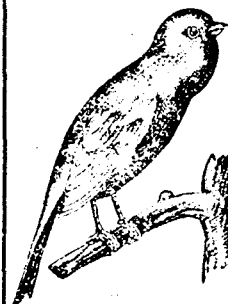
„Crema-Margit“ e nestricăcioasă, nu conține untură, compoziție neamestecată, care în străinătate a produs mare senzație.

Prețul 1 cor. ◀ Săpun Margit 70 fil. ▶ Pudra Margit 1.20 cor.

FABRICA:

Laboratoriul lui Földes Kelemen**A R A D.**

Nr. telefonului 604.

Recomand canari cu tril nobil

din propria, prăsilă în mare, cu prețul cel mai ieftin, exemplare excelente cu voce foarte plăcută și tremurătoare: Expedarea o fac cu poșta (rambursă) pe propriul meu rizic garantând pentru sosirea nevătămată sănătoasă și veritabilă a exemplarelor. Bărbațuși cântăreți cu 8—10—12—16—20—25 cor. Femeiuște cu 3—4—5 cor. Catalog de prețuri și îndrumări pentru tratamentul paserilor canarice la cerere trimit cu plăcere fiecărui, gratuit.

ISIDOR MURGU— prăsitore mare de paseri canarice —
LUGOJ, STR. GURAN Nr. 19.

Nr. telefonului 604.

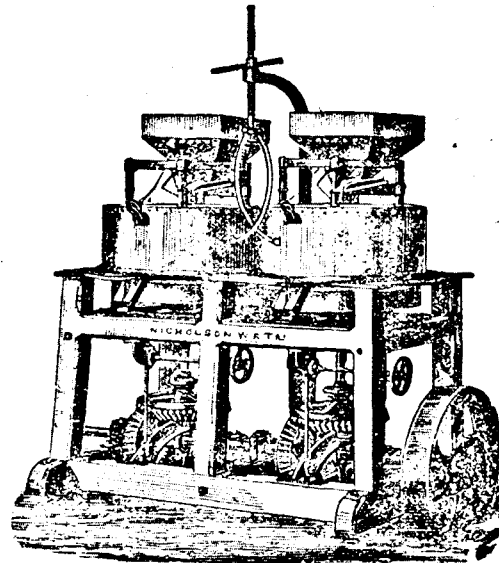
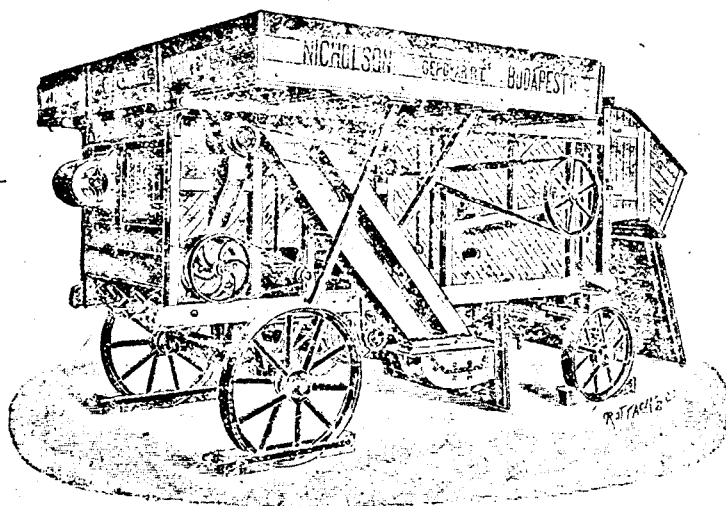
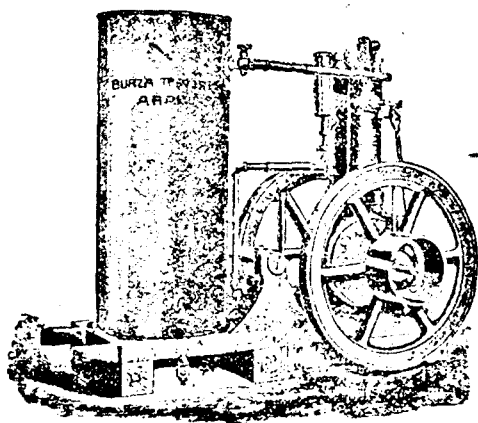
FRATII BURZA

Cea mai mare firmă românească din Ungaria.

Arad, Boros Béni-tér Nr. 1.

(Casa proprie).

Recomandă magazinul lor bogat asortat de **ferării, arme** și tot felui de **mașini agricole, motoare cu benzin și oleiu brut** cu prețurile cele mai moderate și pe lângă plătire în rate.

Cu garnituri pentru trierat și cu prospecte pentru mori servim bucuroși, eventual pentru primirea lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fața locului pe spesele noastre. Mare asortiment de osii Steier și originale Winter.